Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 679 NGÀY THỨ TƯ 1er OCTOBRE 1919 — NGÀY MỒNG 8 THÁNG TÁM ANNAM (Kỷ-vị) NĂM THỨ 13

Lục Tỉnh Tân Văn

六省新聞

Directeur Politique—L. MARTY
Adm. Gérant—NGUYỄN-V-CỦA

ADMINISTRATION ET RÉDACTION : Saigon, Rue Catinat, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BÁN : Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-man
Một năm..... 6$00
Sáu tháng..... 3 50
Ba tháng..... 2 00
Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

MỖI TUẦN LỄ RA BA KỲ : NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán lẻ..... 0$04
TÉLÉPHONE N° 175 | Adresse télégr. : LUCTINH-SAIGON

GIÁ BÁN : BẮC-KỲ, LÀO, ĐẠI-PHÁP VÀ THUỘC ĐỊA.
Một năm..... 7$00
Sáu tháng..... 4 00
Ba tháng..... 2 25
On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNES, s'adresser à SAIGON, Aux bureaux du journal. à HANOI : Aux bureaux du Trung-Bắc-Tân-Văn.
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance

MỤC LỤC

1. — *Tờ Châu-tri của quan Nguyên-soái Nam-kỳ.*
2. — *Phất cờ đại thương.*
3. — *Âu-châu điện-báo.*
4. — *Đính chánh bài luận.*
5. — *Thông báo.*
6. — *Lời rao.*
7. — *Tiếng đồn chẳng sai.*
8. — *Gương tốt đáng nêu.*
7. — *Lazaro Phiền.*
9. — *Tự do diễn đàn.*
10. — *Văn trình.*
11. — *Mật thám tiếp qui khách.*
12. — *Hướng truyền.*
13. — *Tin Đông-dương.*
14. — *Phủng-kim-Huê.*

Tờ Châu-tri của quan Nguyên-soái Nam-kỳ

Quan Nguyên-soái Nam-kỳ tưởng phải cho Annam và Khách-trú bổn xứ hay biết cái thơ của quan Tổng-lý phòng thương mãi Saigon gởi cho Ngài.

Ngài nhắc lại cho Annam nhớ rằng, bổn thân Ngài và phận sự của Ngài thay mặt cho Nhà-nước Bảo-hộ, thì sẵn lòng phụ giúp, tùy theo quyền sức của Ngài, cho những việc nông trang có phép và có lý trong sự thương mãi và kỹ-nghệ, đặng tranh lợi thương gian và khoan-hòa với những nhà buôn ngoại-quốc kiều-cư trong xứ; bằng mà dùng sự cường-bức, phi-ngôn làm cho náo động trong nước, thì Ngài sẽ nghiêm trị một cách hẳng hòi. Hễ Ngài muốn cho Annam chen vào cuộc tranh lợi cho mở mang sự thương mãi trong cõi Nam-kỳ bao nhiêu, thì sự trừng trị cũng bao nhiêu.

Ngài tỏ riêng cho mấy người có học-thức trong dân Annam và xin mấy người ấy cắt nghĩa cho mấy người ít văn-học cùng người dốt rõ rằng trong các xứ văn-minh, những sự tranh lợi tranh thương thì cứ giữ điều lễ phép làm gốc, không cho mích lòng nhau, vì nếu chẳng vậy, thì sanh ra thù địch theo phe theo đảng, theo dòng theo đống. Nếu như vậy thì Nhà-nước phải dùng quyền mà trừng trị.

Ngài biết chắc rằng dân Annam thường tuân luật phép và có lòng đại độ cho người khách-trú ngụ tại xứ mình, tự cổ cập kim, nên ngài gần khách kiều-cư phải bỏ thói cười chê nhạo báng những sự tập buôn tập bán của dân Annam. Vì cách ăn ở như vậy thì mích lòng Annam và như dục Annam phải kiếm cách thế trả thù thì tội ấy mình phải ôm lấy.

Nếu ngài sẵn lòng trừng trị người Annam dùng sức mà đánh đập khách-trú, thì ngài cũng chẳng tha tội trục xuất lấp tức ra khỏi Nam-kỳ những người khách-trú dùng lời hoặc ngôn làm cho náo động trong xứ, hay là cáo gian Annam làm thiệt hại mình, mà xét vô cớ.

Saigon, le 24 Septembre 1919.

Quan Tổng-lý phòng Thương-mãi Saigon gởi cho quan Nguyên-soái Namkỳ Saigon.

Bẩm quan Nguyên-soái.

Tôi kính lời tỏ cho quan lớn rõ : Trong kỳ nhóm ngày 11 tháng nầy, hội-viên phòng Thương-mãi đều phàn nàn về sự tranh cạnh của dân nội địa và kiều-cư trong xứ. Lúc trước thì các nhà buôn khách-trú lẫy chay hàng hóa ngoại bang, nay thì Annam tuyệt giao thương-mãi với chệc.

Sau khi xét vụ nầy rồi, thì các hội viên có mặt của phòng Thương-mãi chúng tôi đồng nhứt định xin tỏ việc thiệt hại lớn ấy cho quan lớn tường, sợ e lâu ngày thành ra việc cướp dựt phá tàng và xin quan lớn liệu định kíp kíp thế nào hay mà làm cho lòng dân yên ổn.

Xét vụ lẫy chay trước, các nhà thương-mãi khách-trú không buôn bán hàng hóa ngoại-quốc, thì sự thiệt hại ấy, về phần các nhà buôn Langsa chịu, vì các nhà buôn Langsa xuất vốn mình mà mua sắm của ngoại bang về bán lại, thì hàng hóa ấy về của nhà buôn Langsa rồi. Nếu chúng nó không chịu buôn bán của ấy thì có phải ngoại bang chịu thiệt hại ấy đâu, chỉ các nhà buôn Langsa đã xuất bạc mua sắm mà bán lại không được, phải thiệt hại ấy.

Xét cho kỹ, thì chỉ tổn phận lợi của Langsa phải bị thất phát.

Xét vụ tuyệt giao sau, người bổn-quốc không buôn bán với Chệc, quan lớn cũng đã biết vụ nầy khởi ra bởi một chuyện rất nhỏ mọn, xét lại thì hàng hóa của chệc là để mua chịu của nhà buôn Langsa và nếu tiền chịu chưa trả thì của chệc bán ấy tức nhiên là của Langsa. Như vậy thì cũng nhà buôn Langsa chịu thiệt hại. Nhưng sự tranh hành ngày nay làm cho rối loạn về cuộc nhập-cảng và cũng làm cho sự nội trị không đặng vững vàng. Vốn Langsa ít, muốn đem qua đây mà buôn bán, nay nghe cuộc nầy thì càng lại làm thối chí hơn nữa.

Quan lớn đã biết cách thế của Annam dùng đặng đuổi người buôn bán khách-trú, là một cách cũng không theo phép thương nổ mà cũng không phải theo luật phép, chỉ là một cách làm giặc. Cách thế theo luật phép cho dùng là sự tranh thương mà sự tranh thương thì Annam còn mơ màng lắm.

Chúng tôi đã hay biết rằng sự tuyệt giao của Annam thì dùng thế hâm dọa. Cách ấy bên Đại-pháp cấm, không cho dùng ; vậy thì có lẽ nào bên nầy lại dùng được. Sợ nỗi để vậy không cấm tuyệt sự hâm dọa ấy, thì sẽ sanh ra xích mích cùng lân quốc. Sự thong thả của mỗi người thì xin để toàn vẹn.

Bởi các cớ ấy và xét vì việc quan-hệ ngày nay, chúng tôi lấy làm cảm ơn quan lớn và cầu xin quan lớn dùng cách thế nào quan lớn liệu phải và mau đặng làm cho lòng dân an ổn mà lo việc kinh-tế trong xứ, vì nay đã lộn xộn rồi ; và mỗi người đặng thong thả như xưa.

Nay bẩm,

Ký tên : GARRIGUENC.

Phất cờ đại thương

(*Tiếp theo*)

Nói về bán chịu

Bất kỳ tiệm buôn sỉ nào cũng bán chịu. Bán sỉ thì là bán ròng cho các tiệm nhỏ chệc, chà ; ít tiệm mua bạc mặt, như vậy thì hàng mới mau hết. Mà ai lại không ưa mua chịu ? Cũng có tiệm không trả, vì nợ nhiều mà trốn hay là đều chi khác, song cũng ít lắm.

Hãng bán chịu nhiều là chờ làm ăn lâu ngày và biết được rõ các tiệm, cũng nhờ người má-chín của họ.

Còn bán chịu xứ xa như Saigon bán cho tiệm ở Nam-vang thì họ chẳng làm như cách đã nói khúc trước, là bán giấy nợ đó cho nhà Băng đòi, hay là có hạn lời kỳ thì người ta gởi bạc trả.

Còn tiệm bán lẻ vặt mà bán chịu thì cũng có lợi : vì khi người đi chơi ghé vào tiệm thấy món hàng chi vừa ý mà chẳng có tiền theo lưng thì nhờ bán chịu chạy đặng món ấy ; nếu tiệm không bán chịu, người đó khi về nhà rồi cũng bỏ qua hay là quên đi chăng ; có người lại cầu vui mua chớ chẳng phải cần dùng chi lắm và cũng dạn mua chịu hơn trả bạc mặt. Song có lợi thì có hại, việc chi cũng vậy ; sự bán chịu cũng hại to lắm lắm, lại cũng khó mà tránh, bởi người bổn quốc ta lập tiệm thì tất quen đồng-bang nhiều, song đã khó tránh thì phải chịu ; chịu những trang trốn nợ, chịu những bệc mua chịu giai. Vậy thì ta cũng bán chịu mà phải tùy cơ ứng biến ; thật cũng rất phiền lòng, nhưng mà phải nghĩ một đều : là những người mua bán tử tế là người trả nợ cho các ngài kia đó. Ta lại phải biết ai nên bán chịu nhiều, ai ít ; nếu nhằm người mà ta chẳng khá bán nhiều mà họ muốn mua nhiều thì ta phải lựa lời diệu dàng mà từ chối cho họ đừng trách được thì càng tốt.

Buôn bán đã lâu ngày thì các ngài ghét chủ nợ đó tránh xa tiệm ta, lần lần mà để cho ta làm ăn thong thả ; rất nhẹ lo, ấy là ta đã hối lộ xong rồi đó . . . Từ đây mới thạnh hành đặng cho

Bán sỉ

Các nhà buôn lớn có nhà người ta bán sỉ ròng chớ chẳng bán lẻ ; đều đó cũng làm cho các tiệm bán lẻ tín họ đặng mà khỏi ngại họ bán lẻ rẻ lắm mà tiệm nhỏ mua về bán chẳng đặng.

Họ mua hàng để trử nhiều rồi cho má-chín đem kiểu cùng các tiệm nhỏ mà mời mua.

Họ cũng thế mặt lãnh bán một thứ hàng chi cho nhà công-nghệ nào đó ở ngoại-quốc, mà nhà công-nghệ đó định cho họ bán bao nhiêu thì họ không đặng lên giá, ấy cũng bởi nhà kia đã buộc họ như vậy cho hàng chạy đặng nhiều, họ cứ ăn tiền huê-hồng mà thôi. Dầu tiệm nào khác có hỏi qua tại lò công-nghệ ấy mà mua thì cũng một giá đó mà thôi. Lại có chỗ họ chẳng bán, họ bảo phải mua nơi nhà thay mặt của họ tại Saigon mà thôi.

Mấy hãng làm như vậy gặp thứ hàng nào thiên hạ hạp dùng thì cũng lợi bạc muôn, như giấy Job, thuốc Globe, mà cũng có thứ bán chạy đặng ít năm thiên hạ lại đổi dùng thứ khác như giấy vấn thuốc hiệu « Le Nil, Riz-la-Croix ».

Các nhà công-nghệ cho người thế mặt như vậy, họ buộc đóng tiền thế chưn trước, và làm tờ giao kết với nhau : họ chẳng đặng bán cho ai trong cõi đông-dương để một mình hãng nầy bán mà thôi.

Cũng có nhiều thứ hàng họ chẳng chịu làm như vậy ; như nhằm thứ

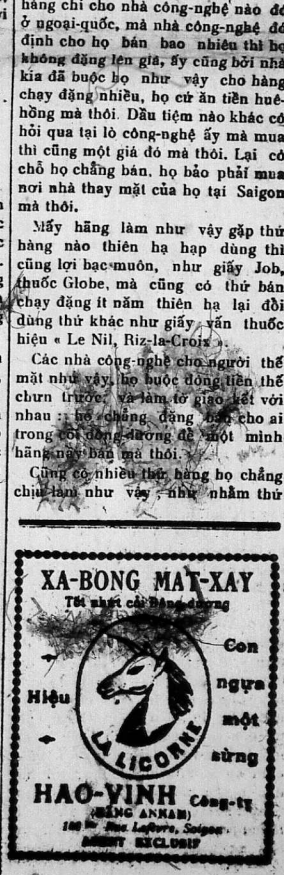

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

thiên hạ yêu dùng đã phát danh đâu đâu đều biết là hàng tốt, khéo, thì họ càng ngày càng lên giá mà vẫn bán chạy luôn ; sau lại có lò nào khác cũng làm một thứ hàng đó, hoặc tốt bằng, hoặc tốt hơn giá cũng rẻ hơn, lại bán không thạnh bằng, là bởi hiệu mới chưa có tiếng.

Đồng-bang ai có vốn nên tầm mấy thứ hàng mới như vậy mà mua sỉ hay là, làm đại-lý sau ; thiên hạ chuộng rồi thì có lợi to lắm.

Các hãng có nhiều hãng bán sỉ lại cũng bán lẻ nữa, song hàng nào bán sỉ thì họ đề giá nới lắm ; vì họ có trử sẵn nhiều, vì như họ bán sỉ 10 đồng một lố, mà họ bán lẻ mỗi cái 1$30, 1$40 như vậy cho bạn hàng sỉ về cũng bán một giá đó còn lợi được khá nữa.

Còn món nào họ bán lẻ thì không có trử nhiều, nếu bạn hàng muốn mua sỉ thì họ cho huê-hồng lối chừng 1% mà thôi (vì họ không có định giá bán sỉ sẵn).

Nếu mình muốn đặng giá rẻ nữa thì phải đặt trước với họ mà mua nhiều mới được.

Nên ta chớ tưởng rằng vô hãng lớn mà sỉ hàng món nào cũng rẻ như giá bán sỉ các món hàng kia được cả đâu.

Đây lại còn một lối bán sỉ nữa mà chẳng có hàng sẵn : là họ có hàng kiểu mà thôi, ai muốn mua bao nhiêu, giá mấy, đành lòng rồi thì họ viết tờ giao cho mà ký tên trước, rồi họ mới gởi thơ mua hàng lại.

Làm như vậy thì ai ít vốn cũng có thể bán sỉ được ; tưởng lại đồng-bang ai có chí cũng nên làm thử dẫu rằng chẳng có cửa hàng mà miễn có hàng kiểu thì cũng xong, đồng-bang ta nên lưu tâm việc ấy ; đã khỏi ra vốn nhiều mua hàng để trữ lâu, miễn sắm kiểu sẵn đem đi kiếm mối hàng, biết chắc ai mua bao nhiêu mới mua lại mà bán, khỏi lo hàng ế, khỏi chịu thiệt hại.

Đây tôi xin biện ra lúc tôi mới buôn sỉ cho các ngài xem :

Tôi có được nhiều kiểu hàng giá rất rẻ, nghĩ lại nếu mua để bán lẻ thì chạy lắm, nhưng mà bán chẳng bao nhiêu, mới tính lo bán sỉ (là cách kiếm mối trước rồi mua hàng sau). Tôi mới đem kiểu hàng đến một ít tiệm lớn của người khách mà mình hay mua ; lúc ấy tôi chẳng có đề mà họ có tánh tự kiêu rằng ; tiệm Annam buôn bán như tôi vậy lại đi bán sỉ hàng cho họ là tiệm lớn dàng-giá đáng bậc muôn, có tậu bề phố-xá.

Nên khi tôi bày hàng kiểu ra họ cũng biết giá rất rẻ chớ, mà họ không chịu mua đâu ; tôi đem về, suy xét lại mấy lời họ nói với tôi, cái bộ cái cách họ tỏ ra cho tôi rõ : họ là chủ tiệm lớn, họ là người bán sỉ cho các tiệm xưa nay, nên chẳng lỷ đi sỉ hàng của tôi.

Tôi lại nhớ có lúc tôi vào hãng Tây thấy họ đang sỉ hàng ; nên tôi mới sanh ra một phương : là tôi đi tính với người má-chín hãng đó là người thường hay đem hàng của hãng bán cho họ, mà cậy người má-chín đó đem hàng kiểu của tôi đến các tiệm khách khác kiếm mối bán cho tôi, tôi cho người má-chín ấy một ít huê-hồng ; tôi lại dặn người má-chín chớ cho các tiệm biết là hàng của tôi, và phải nói là hàng của một người Tây ở Saigon bán mà thôi.

Đã nhiều lần như vậy mà họ cũng chưa biết, là khi lâm toa, tôi cũng lấy giấy trắng mà viết chớ không có hiệu tiệm tôi.

Sau rồi tôi lại muốn cho họ rõ tôi là người bán sỉ hàng cho họ bấy lâu. Nghĩ vì nếu tôi làm như vậy mãi thì cũng được, song ý tôi muốn cho họ bỏ cái cách kiêu thái kia đi mà nhìn lại tôi và được còn có giao thiệp cùng ích lợi khác nữa

Bởi thế tôi đem các toa họ thiếu chịu tôi đến nói chuyện phui pha chơi, lần lần mời họ mua thêm nữa, rồi cho họ coi toa ấy và nói bùng ra : chừng đó họ mới chưng hửng.

Từ đây họ mới chịu tôi cho, sau họ chẳng còn tị hiềm chi nữa, mà họ lại hay trả giá, hay nài mua chịu cho được lâu ngày thêm nữa.

Biết nhau rồi, họ cũng ưa tôi, món nào tôi chẳng có, mới đi hỏi chỗ khác, vì tôi có thể bán nới giá, cũng bởi sở phí tiệm tôi ít mà lại cũng mua hàng tại lò công-nghệ như các hãng kia ; mà bán thì cứ tính bạc đồng cho tiệm khách họ dễ tính, khỏi phải tiền quan lên xuống không chừng.

Có một người chủ tiệm khách nói với tôi : có khi họ chẳng hay tiền tây lên giá tới tháng Má-chính của hãng đến đòi tiền, có người xấu tính lộn xộn, chừng biết, tính lại mất bạc thì việc qua đã lâu rồi.

Họ thiệt là ngỗ lắm, họ biết món hàng nào dễ bán mà rẻ họ kèn cựa kèo nài muốn quyết xin mua sỉ lấy một mình, đặt mua 6, 7 chục lố, ấy là món hàng nhiều tiền, như món nào nhẹ tiền thì đặt mua một, hai trăm gà rôt (grosse mỗi gà-rôt 144 cái, nghĩa là 12 lố) ; họ muốn choán mua như vậy nên chẳng muốn cho tôi đem kiểu hàng đó đi bán đâu nữa, họ xin tôi giao kiểu cho họ giữ và xin giao với tôi đừng mua trội thêm hơn số hàng họ mua mà bán cho ai, để một mình họ một chợ bán sỉ lại các nơi, thì họ mới mua nhiều cho tôi luôn luôn ; nhưng mà tôi chẳng lẽ quê quá để cho họ một mình, mặc sức bán giá nào cũng tự họ, mà làm cho hàng tôi khó chạy.

Chừng tôi bán quen rồi, biết rõ thứ hàng nào bán đặng, thì mới dám mua nhiều mà trữ. Mà phàm bây giờ bán sỉ cũng phải biết hề món nào họ mua nhiều, lại là món chẳng hãng nào có bán, tôi xét họ mua nhiều đó chưa đủ cho thiên hạ dùng thì chừng tôi mua cho họ và cũng mua trội số thêm để sau chừng họ bán hết đến hỏi tôi nữa cho có sẵn khỏi cho gởi thơ đi mua lâu ngày [illegible].

Vì trong lúc họ mua của tôi về bán sỉ lại cho các tiệm nhỏ bán lẻ, chừng họ bán hết các chủ tiệm nhỏ cũng hết, đến họ hỏi mua nữa chẳng có thì các chủ tiệm nhỏ ấy đi cùng các hãng mà kiếm ; đó các hãng mới chịp lấy mà gởi thơ đi mua [illegible] đem lại mà bán thì chia bớt mối hàng của tôi đi.

(Sau sẽ tiếp theo)

LÝ-HỮU-DƯ

ÂU-CHÂU ĐIỆN BÁO

(HAVAS)

Paris, le 23 septembre 1919

Vụ đình đao

Vụ đình đao, giam Lenoir lại mà phục cho bản-hội phúc-án hầu tra xét lời cáo của Lenoir, bổn-báo đã có diễn trong mấy số trước, nay bản-hội phúc-án không chịu nạp ý kiến của ông Nail, phân rằng bản-hội phi phận, không quyền mà truyền chỉ hoặc thi thố cách nào khác về lời tố cáo của Lenoir, lời tố cáo mà bản-hội đáng tưởng cho có thể liên-kết với vụ còn đang tra vấn. Ông Nail đặng lời của bản-hội, liền tư bổn-án qua tòa quân-chánh và bản luận với ông Ignace. Ông Ignace sẽ xét kỹ lại coi có thể tư bẩm với quan Chưởng-lý thượng-tòa chăng.

Paris, le 24 septembre 1919.

Tư bổn-án

Tá tơ phòng tòa quân-chánh đã đệ bổn-án của Lenoir tới quan Chưởng-lý thượng-tòa đặng ngài lấy quyền phán cho tra xét.

Cấm bán binh-khí

Liên-hiệp, kẻ luôn và nước Roumanie với nước Serbie đã phê nhận tờ hòa ước hạn bảy năm, cấm bán những súng ống thuốc đạn dư trử, nghĩ vì bán binh-khí ấy ra, e cho rối cuộc thái bình trong thiên hạ.

Hội-nghị quản-hạt

Theo lời bổn báo đã rao ngày trước rằng hội nghị quản hạt nhóm lệ nhằm bữa 3 Octobre. Nay có tin Chánh-phủ cho hay rằng ngày định ấy đã đình lại rồi. Chừng nào định chắc ngày, sẽ thông cho biết.

Đính chánh bài luận

«Annam muốn làm Bang-trưởng»

Của tờ báo N. C. M. Đ. N° 128 ngày 25 Septembre 1919

Ngày 21 Septembre nhằm ngày chúa nhựt Ng.-tử-Thức thừa ưa ghé quán « N.C.M.Đ. » ông Ng.-chánh-Sát có đam ra một bài mà đưa cho Ng.-tử-Thức xem, trong bài ấy toàn là đều châm-qui ông H. K. khi thị nhựt báo quốc ngữ và kêu khách-trú về cho mướn phố, mà chẳng kể cuộc tranh thương của đồng-bang ta buổi nầy. Tử-Thức xem rồi, bèn trả lời với ông rằng : Ấy vậy tôi xin đình bài nầy lại, đặng tôi gởi thơ mà hỏi thăm ông H.K. coi có quả vậy chăng. Nếu quả, rồi sau chúng ta lại bán cũng chẳng muộn gì. Huống xã-hội ta buổi nầy là buổi đoàn-thể hiệp tư-bổn mà tranh thương với khách-trú, thoảng chúng ta khinh hốt mà buông ngòi viết phạm nhằm một người cộ nhiệt-thành với dân-tộc, thì lấy làm hại nghĩa cho xã-hội ta nhiều, mà lại thất vọng cho nhà tư-bổn ta nữa. Vả ông H. K. là một vị có danh vọng, nhà tư-bổn lớn trong xứ ấy, nếu ngài sẵn lòng [illegible] lợi chúng trong nước ra mà tranh thương cùng khách, vực mối lợi cho đồng-bào thì lấy làm may mắn cho xã-hội ta lắm đó. Ông *Sát* nghe lời *Thức* phân trần như thế, rất vui lòng mà hứa đình bài châm-qui ấy lại.

Thức liền vội vàng ngồi tại bàn viết « N. C. M. D. » Viết một bức thơ, rồi lại đọc cho ông Sát nghe, ông Sát vui lòng gắn niêm mà gởi lấy.

Qua ngày 23 buổi ban mai Thức lại ghé quán « N. C. M. D. » thình lình không gặp ông Sát mà thấy tại bàn viết có cái bài châm-qui trước đó ấn-công đã sắp nên cảo rồi, Thức lại lấy viết mà viết gạnh 4 chữ bên cảo ấy rằng :

Cher Nguyễn.

Sao đã hứa vậy rồi mà còn đưa cho ấn-công sắp ?

Buổi chiều ông Sát có gặp Thức trả lời rằng :

« Tuy ấn-công sắp thì sắp vậy, mà hễ đặng tin ông H. K. rồi sẽ bỏ, khó gì ! » Thức nghe vậy, an lòng.

Qua đến chiều 24 Thức mới tiếp đặng một bức thơ của ông H. K. phục âm cho Thức rõ : « hoặc có người tiểu tâm riêng hờn ngài chi chi mà ngoa truyền như thế ; và ngài lại tỏ rằng từ đồng-bang ta khởi cuộc tranh thương với khách thì ngài là một người ở trong cuộc lo lắng cùng mấy ông nơi Gòcông mà bàn tính việc hùn hiệp đặng mở mang trong xứ, chớ nào ngài có binh vực chi Khách-trú mà bỏ tình người một nước, và Ngài cũng chẳng phải người thô sơ chi hồng có buông lời mà chê bai nhựt-báo. Cả bức thơ của Ngài toàn là lời ung dung và thủ lễ. *Thức* xem rồi rất mừng mà thầm nghĩ rằng : Chớ chi không cẩn thận mà hỏi lại, thì ông *Sát* đã phạm lầm một đấng có công với xã-hội của ta rồi. *Thức* tức thì cầm bức thơ đến quán « N. C. M. D. » mà nói cùng ông *Sát* rằng : May quá, may quá ! Chớ phải không dò đi hỏi lại cho chín, thì đã hại danh giá cho một đấng có ích ở xã-hội ta đương kim rồi còn gì. Bèn trải bức thơ ấy ra mà đọc cho ông *Sát* nghe. Ông *Sát* nghe rồi cũng hân-hoan như *Thức* vậy, rồi hứa rằng *sẽ bỏ bài ấy.*

Qua đến ngày 26, *Thức* lại hồ nghi mà ghé quán « N. C. » Bước vào vừa hỏi thì ông *Sát* đưa tờ « N. C. M. D. » xuất bảng rồi ; xem lại thì cái bài châm-qui ông H.-K. còn sờ sờ trong tờ báo « N. C. » (đã có thuật trong tờ « **Thời-Báo** » kỳ thứ ba nầy rồi ; lại *Thức* có hỏi ông *Sát* trong báo « **Nam-Trung** » kỳ thứ bảy tuần tới nhằm ngày 7 Octobre, về điều thất tín với đồng-nghiệp, và khinh mạng người đồng-sự cùng xã-hội).

Nguyễn-tử-Thức

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nouvelles du pays)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Giá bạc kho nhà-nước . . 7 f. 95

Giá lúa, ta 68 kil, chở tới nhà máy Chợ-lớn (bao trả lại) : 5$10 tới 5$20

NAM-KỲ

(Cochinchine)

Ai khuấy chơi anh bảy

Anh bảy, ở Thủ-Soumpaya, ở đường Chasseloup-Laubat (Chodui) mới mua sắm một cái xe hai bánh, một con ngựa và đồ bắt kẻ để làm chưn đi bán sữa. Bắt kẻ sẵn sàng mắc đi hưng sữa, quân tử nào không biết thót lên xe quất ngựa động mật. Tội nghiệp anh bảy hết 200$00.

[illegible] quá

[illegible] ngày mặt 23 Septembre, ai không biết lấy phần hồi cùng cửa 15 cái tiệm chệc ở đường Viénot (Chợ-mới Sai[illegible] và bỏ ba cái thùng tiêu lại đó nữa.

Xâm ăn gian

Lính thủy Lê-v.-Ngọt, ở đường Duranton, vô tiệm hàng xén của xâm quân-đồng Lưu-nguyệt-Nga, 33 tuổi, ở đường Chasseloup-Laubat mua đồ, tính hết thảy là 1$72. M. Ngọt đưa một cắt

giây 20 $ 00. Xẩm không thôi, lại còn nói không có đưa, cái lấy om sòm, chú lính giận đến bót thưa, bót bắt xẩm, làm giấy gởi Tòa phân xử.

Lẳng trí

Anh bảy C... nghề bán sữa, ở đường Chasseloup Laubat (Chợđũi), bữa 10 septembre, hồi 4 giờ rưỡi chiều ở Chợ-lớn đi xe-lửa trở về Saigon, ngồi trên xe nhớ ai không biết mà xe gần tới ga không hay. Chừng xe ngừng rồi giực mình lật đật chạy xuống bỏ quên trên xe một gói 73 cái bài-chỉ bò lấy sữa. Khi nhớ lại thì xe đã chạy rồi. Đứng ngó cho xe chạy khuất rồi anh Bảy đi ngay lại bót..... cớ.

Có thù oán chi không ?

Ng-văn-Các 21 tuổi, bồi của ông quan hai B..., ở đường Legrand de la Liraye, cớ bót rằng tối bữa 25 septembre, chừng 10 giờ, y đi đường Verdun, lối ngang đường Testard, thình lình hai người Annam lạ mặt áp đánh y, kẻ thoi người đấm. Xét trong mình thấy trầy một chút. — Vậ.

Quên

Cô điểu-dưỡng Lê-thị-Bộn cớ bót rằng bữa 24 septembre cô đi xe-kéo số 1205. Chừng xuống xe cô lật đật bỏ quên cái bóp-phơi đựng 15 đồng bạc giấy, 2 đồng bạc cắt, một tâm mề-đay, một cái nĩa bằng vàng và hai cái chìa khóa nhỏ.

Cái bóp-phơi sao cô không bỏ tái lại dề trên xe làm chi cho đên đổi quên...— Hử?

Xe-hơi với xe-kéo

Bộ xe-hơi oán xe-kéo lắm sao mà đụng nhau thường thường. Mới hôm 25 tháng nầy, hồi 3 giờ chiều, một cái xe-hơi chở đồ của hãng Lamorte, Ng-văn-Lượm, 20 tuổi cầm bánh và một cái xe-kéo số 111, Võ-văn-Bôn, 25 tuổi kéo, đụng nhau tại đường Catinat. May không hại đên người, duy xe-kéo hư, hao chút đinh. — Huế.

Thịt heo

Khách Quảng-đông Lê-Hòa. 37 tuổi, ở đường Nhà-bè, gánh một gánh thịt heo đi bán. Gặp lính tuần xét thì thịt không có đóng con dấu, bèn làm giấy phạt. — Đáng.

Cholon

Đứa nào thẹo tai là nó

Cô Hứa-thị-Sử, 37 tuổi, không nghề nghiệp, ở đường Nhà-thờ, và khóc nhêu nháo và đi lại bót. Hỏi cô làm gì khóc? Cô nói bữa 22 tây, hồi 7 giờ sáng cô đưa tiền cho con gái cô la Trần-thị-Giàu. 10 tuổi, biểu nó lại tiệm mua than, mà nó đi đâu mất biệt.

Hồi nó đi nó bận quần áo đen cũ, bỏ tóc xã, đeo hai chiếc hoa tai vàng, sau trái tai có một cái thẹo.

Ai gặp nó chỉ giùm cho cô làm ngời.

Con bất hiếu

Chú Ng-văn-Yên, số giấy 145 hộ 10, nghề thợ đúc, ở đường lớn Saigon-Chợlớn, cớ rằng con chú tên là Ng-văn-Hiệp, 17 tuổi, bữa 22 septembre, cắp của chú 5 $ 00 mà trôn mất đên nay chưa về.

Con như vậy từ nó đi, tiếc làm chi cho nhọc trí.

Ăn trộm bò

Hồ-văn-Tay, 49 tuổi, ở làng Linh-chiểu-đông (Giadịnh) bị ăn-trộm vào nhà thảo cỏng dắc hết hai con bò giá 7 $ 00, hôm đêm 24 septembre.

Ăn trộm xe

Cũng một đêm ấy, Ng-văn-Đâu, 36 tuổi, ở làng Tân-thới-Tam (Gia-định) lại bị ăn-trộm lấy hết một cái xe-bò giá 60 $ 00.

Bộ đây cũng một bọn, khi bắt bò nhà kia rồi, bèn dắc lại nhà nầy mà kéo xe đi chớ gì

Lời rao

Muốn bán một miếng đất tại đường Boresse gần ga xe lửa Mytho, trên miếng đất đó cất phô cho mướn được, hoặc cất nhà mà ở thì cũng là chỗ thị tứ lắm.

Ai muốn mua xin đên, hay là viết thư cho Bổn-quán mà thương nghị.

Tiếng đồn chẳng sai

Lâu nay tôi hằng thấy trong các thứ báo chương có nhiều bài khen tặng tiệm Họa-chơn-đường của M. Nguyễn-đức-Nhuận, thấy vậy tôi có đem hình của ông thân tôi đến mướn vẽ. Khi hình về rồi, tôi coi thật là giống tạc và khéo lắm; coi như hình sống tự-nhiên; quả thật tiếng đồn chẳng sai, nên tôi xin viết ít hàng báo chương cho chư-vị Lục-châu biết tiệm khéo mà dùng.

THƯỢNG-CÔNG-MINH
Conseiller Colonial à Bentre

Gương tốt đáng nêu

Đã hơn một tháng rồi, đồng-bang ta đua nhau tuyệt-giao thương-mãi cùng chệc, chẳng những nơi thành-thị mà thôi, cho đên trong làng chợ quê mùa cũng vậy.

Mới đây, tôi về viếng tổ-quán tôi, ở tại chợ Ất-Ết, thuộc hạt Travinh, thầy cuộc thương-mãi của Annam ta mới nhen nhúm mà rất nên thạnh lợi, nên thuật lại sau đây mà chia mầng cùng anh em trong sáu-tỉnh.

Nguyên chợ Ất-Ết nầy thuở nay sự buôn bán đều giao cho chệc thủ lợi, từ ngày các bảo-quán cổ động sự tuyệt-giao cùng chệc đên nay, nhờ mấy ông thức giả trong xứ, người giúp vốn, kẻ giúp lời, lập ra nào là: tiệm cơm, tiệm cháo, tiệm nước, tiệm hàng xén, hàng thịt heo thịt bò v. v. Cũng đáng khen cho người Annam trong xứ, kể từ ngày có tiệm Annam rồi, thì cứ mua của tiệm Annam, bởi vậy cho nên các tiệm chệc lần lần đóng cửa. Hiện nay còn một vài tiệm mà thôi, trong một đôi tháng nữa đây rồi cũng.

Người trong xứ còn lo hùn vốn tới đôi ba chục ngàn đồng bạc đặng lập tiệm hàng xén lớn, tiệm cưa, tiệm mua lúa, sắm năm bảy chiếc chài, tôi dám chắc rằng: năm tới đây, tại chợ nầy chẳng còn mối lợi nào lọt vào tay chệc đặng. Thật là đáng vui, thật là đáng mầng, từ xưa đên nay mới có cơ hội nầy là hạnh phúc của dân sự xứ ất ết.

Cái hạnh phúc mà dân sự xứ nầy đặng hưởng đây, đều nhờ nơi trí tưởng và việc làm của ông Ngô-trung-Tín và ông Lâm-quang-Thời, là hai người nghiệp chủ lớn ở tại chợ. Ông Ngô-trung-Tín là người học thức huấn toàn, lại lòng rất nhiệt thành về sự khai hóa cho đồng-bang. Lòng người thật là quản đại, chẳng nệ hao công tốn của, xuất bạc ngàn đặng giúp đồng-bang trong việc mua bán.

Hễ dân trong xứ, ai có chí lo mua bán mà không vốn, thì người cho mượn, đã giúp vốn, lại thêm giúp sức khuyên dụ dân sự trong xứ hãy giúp tiệm Annam. Hiện nay người đã giúp sức ra vốn cho người Annam mượn lập đặng ba hàng thịt heo trong làng, 1 hàng thịt bò, 1 tiệm rượu, và nhiều tiệm hàng xén. Chẳng những người cho mượn mà thôi, có nhiều người nghèo, mà biết lo lắng, có chí nhiệt thành, thì người cho không, tới bạc trăm, như lúc trước đây, M. Huỳnh-văn-Ngà ở tại chợ Trà vinh tỉnh lập 1 tiệm café, thì người liền cho một trăm đồng bạc và người hằng nói câu nầy: «Lúc nầy những người có chí muốn buôn bán, mà không có vốn, thì chỉ đâm ngực cho ra máu đặng cho bớt tức, chớ không có thể gì mà làm đặng.» Vì người chẳng biết vậy, nên sẵng lòng giúp đỡ người lo buôn bán. Còn tại nhà người thì chẳng dùng món chi của chệc. Đên đổi trà tàu là vật thường dùng mà người cũng bỏ không mua, dùng gạo rang đặng uống thế cho trà. Làm như vậy: một là tránh khỏi sự mua đồ của chệc, hai là làm gương cho dân sự trong xứ.

Tôi rất phục cái ý kiến của ông Ngô, những đều của người thi thô, đáng làm một cây nêu cho dân Annam ta dòm ngó. Tôi ước ao chớ chi trong Nam-kỳ ta mỗi xứ có một ông như ông Ngô trung — Tín vậy, thì lo chi là cuộc tuyệt thương cùng khách-trú chẳng mau thành tựu.

NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN.

Lazaro Phiên

Truyện thầy Lazaro Phiên người có xem đên đều biết là một truyện tình oan rất nặng.

Người đời nên xem lấy mà trau mình, chớ có vội nghe vội giận vội hờn mà lầm việc cả.

Giá mỗi cuốn 0 $ 30

Để bán tại nhà-in J. Viết 59 d'Ormay Saigon

"NAM-PHONG"

MỖI THÁNG XUẤT BẢN MỘT KỲ

Giá:

Trọn năm	4$00
Sáu tháng	2 00
Mỗi số	0 40

HÁT BÓNG CINÉMA

Tại hãng de la POMMERAYE & Cie

Ở đường Catinat môn bài số 158

Cho mướn dây hát bóng hiệu Pathé và nhiều hiệu khác.

Bán máy hát bóng, rọi bằng điện khí cùng rọi bằng hơi khí đá.

Bán máy chạy điện khí để thắp trong nhà.

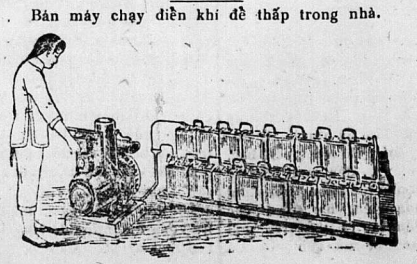

Tự-do diễn đàn

(Tribune libre)

Saigon, le 18 Septembre 1919.

Monsieur le Directeur du Journal «Lục-Tỉnh-Tân-Văn» Saigon.

Monsieur le Directeur,

Xin ông Chủ-bút ân hành bài dưới đây, tôi cám ơn.

Hôm 4 Septembre, thừa hứng dạo miệt Trảng-Bàng cỏ ý coi như bề thế buôn bán ra thế nào hầu lên đây khuôi một tiệm buôn thịt bò ngò đặng kéo dài môi dây đoàn-thể tới mãi. Nhơn dịp tôi có ghé tiệm «Café de l'Ouest» hiệu «Vinh-Thành» uống một đôi ly rượu và hỏi thăm công chuyện tuyệt thương mải Sinoa tình hình ra thế nào. Thừa ưa gặp thầy..... là bạn chí giao của tôi nhơn buổi trẻ học một trường. Bạn tôi thuật công cuộc trên như vầy:

«Ông chủ nhà hàng «Vinh-Thành» lấy làm sốt sắng trong cuộc thương trường nầy, đem hết đạ nhiệt thành mà binh vực quyền lợi cho Annam. Người xuất tư bổn ra mà giúp những kẻ nong-trang trong việc buôn bán. Lại sắm gánh bán xưng-xáo, tàu hủ, củ tiêu, vân, vân, để cho không và giúp buôn vốn cho những người Annam nào muốn bán, và đương lo lập thớt bán thịt bò và heo quay.» Bạn tôi lại nói với tôi rằng: «Ấy là một gương tốt soi tỏ cả miệt Trảng-Bàng, song cũng còn một góc tôi là chỗ nầy: Tại đây có 4 ông có quờn cao, điền sản lớn như ông: T. Q. X., ông T. Q. T., ông T. T. D. và ông T. N. P. Nếu 4 vị kể tên trên đây có lòng lo cho chủng tộc biết nhìn giống Lạc-Hồng thì lo chi miệt Trảng-Bàng chẳng đặng đập vun nên Đoàn-thể??????????? Chẳng biết mấy ông mảng đa đoan phận sự bua quan mà không kiếp lo cho người một mẩu rửa sạch lớp nhục bấy lâu hay là còn đương mê giấc??????????

Vậy xin ông chủ bút vì đồng bào, vì quốc thể ra sức rung chuông mảnh tỉnh cho 4 ông giựt mình chỗi dậy mà lo lắng cho dân vì mình là người trụ ở thượng trong xứ. Được vậy cả miệt Trảng-Bàng đội ơn ông vô cùng.

Mội người ghé Trảng-Bàng,

LÊ-ÁI-CHỦNG.

Soctrang, le 25 Septembre 1919.

A Monsieur le Directeur du Lục-Tỉnh Tân-Văn Saigon.

Monsieur le Directeur,

Kính thăm ông chủ bút và chúc cho quí quán được miệng trường.

Nếu ông chẳng chê bài nầy là thô sơ thì ông cho chút giấy ân hành vào.

Tôi là người Cao-mên ở tỉnh Soctrang, có học nhà trường một ít lớp, tánh ham đọc sách báo.

Xin lưu ý

Tôi hãng thật bây giờ có nhiều thuốc «Nam-Hồng-Tế» giả, bán tại Sàigòn và đều trong Lục-châu, tôi lo cho quí ông, quí bà, dùng lầm thuốc giả mạo ấy, chẳng những không hiệu nghiệm, mà còn hại 4 vị nữa. Vậy quí ông [illegible] dùng thuốc [illegible] và dời gót ngọc đến nhà tôi mà mua, tôi sẵn lòng tiếp rước và ân cần lo cho vui lòng quí ông, quí bà luôn.

Nếu mua nơi khác thì tôi chẳng nhận là thuốc của tôi, vì trong cõi Đông-Dương nầy có một mình tôi có thuốc «Nam-Hồng-Tế» mà thôi.

Đốn-kính.

Madame HIỀN, chez M. J. THANH
École des Mécaniciens.
SAIGON

Thấy từ ngày các báo Tây, Nam cổ động việc tranh-thương, thì từ chôn thành-thị chí thôn quê thảy đều náo nức; lòng đoàn-thể của người Annam coi đã phát minh cách phi thường, làm cho khách-trú bôn phan đều rúng động. Sự đoàn-thể của mấy ông đây sẽ liên lạc với bọn tôi là người chung quốc vương thủy thổ với mấy ông; cái ách bấy lâu mấy ông đã mang thì bọn tôi cũng đều chia sự nặng-ấy. Nếu nay mà mấy ông vùng vẫy ra khỏi được, thì chúng tôi cũng được thung dung tự toại. Vì vậy nên cá sốc chúng tôi đều vui mừng quá bội, cũng quyết sự tuyệt giao với khách-trú và nguyện có đều chi giúp ích cho mấy ông được thì chẳng hề bỏ qua.

Nếu mấy ông kết quả được cuộc nầy rồi, thì chẳng những nội sốc tôi có hạnh phước mà thôi, mà sự hạnh phước nầy tràn ra cùng nội giống tôi nơi miền hậu giang nầy; bởi vậy bọn tôi chắc sao bổn tỉnh cũng khởi đoan cuộc thương-mãi trước hết, té ra gần hai tháng nay tại bổn tỉnh không thấy một ai ra thi thô cuộc nầy, dường như không hay không biết chi cả.

Nóng lòng quá nên tôi đến tỉnh thành mà hỏi một người bạn học của tôi hồi nhỏ, nay đang làm việc tại Soctrang (tên là M. Gh.).

P. — Sao mà các tỉnh trong Nam-kỳ mới nghe các báo cổ động, thì đều ứng lên chỗ lập trước, chỗ làm sau, lần lần lập gần khắp hết, còn sao tại bổn tỉnh lại điềm nhiên tọa thị, các báo cũng không đặng tin tức chi của bổn tỉnh, dường như tỉnh Soctrang chẳng phải là một tỉnh trong Nam-kỳ vậy?

Gh. — Nghe vừa dứt lời anh em bạn tôi mới trả lời rằng: « Số là chú mấy chưa rõ duyên cớ, các tỉnh thì phần nhiều là người Annam giàu có, lại hay tương y tương ỷ với nhau, có lập nhiều tương tế hội, còn như bổn tỉnh thì chẳng phải vậy, nhơn tình rời rả, ai lo phận nầy, không ai khứng ra gánh vác việc ích lợi chung. Lâm kẻ có chí nhiệt thành mà thiếu tư bổn, vậy nên không thi thô được, phải yêm liềm vậy chớ có lạ chi».

P. — Anh nầy nói tức quá, Soctrang thiếu chi chư ông giàu có, nghĩ như cuộc quốc trái lần chót hết đây mà bổn tỉnh đứng đầu hết trong Nam-kỳ, là nhờ mấy ông Annam giàu, có dạ nhiệt thành tên còn nêu tại công đường, xuất số tiền to tác mà giúp cho Mẫu-quốc: như quan Huyện Hậu, Cai-tổng Tỷ, quan Huyện Phòng, quan Huyện Phát, Cai-tổng Cang vân vân còn nhiều ông kể không xiết, mỗi ông giúp đến một hai chục ngàn nguơn bạc đó là Annam giàu có, còn hội thì có Canh-nông tương-tế, thiếu chi ông danh tiếng, hội đầu cầu của mấy thầy sáng tạo, thì làm dư sức, sao mà thi thô không được; tôi lấy làm tức hết sức, tôi là người Cao-mên, thầy không xa, hiểu không nhiều, xin anh giải quyết cho rành kẻo tôi bực bội quá anh.

Gh. — Chú mấy tánh thiệt nóng quá, nếu tôi giải rành cho chú mấy nghe thì e đánh trống động chuông, nên xin nói tắc một đều là mấy ông kể trên đây đều là người có dạ nhiệt thành, ưu thời mẫn thế, có lẽ đâu mấy ông lại điềm nhiên sao? Hoặc vì việc gia tình chưa rành, hoặc mấy ông đang trù hoạch một cái phương châm tuyệt diệu nào, đặng ra thi thô cho khỏi đều hất trắc; chậm là tại vậy chăng? Sức đổi là chú mấy còn xúc động tâm tình thay, huống chi mấy ông là kẻ cao kiến lẻ đâu không thấy rõ cuộc tranh thương với khách-trú ngày nay là một cơ quang trọng đại về việc tương lai cho đoàn hậu tấn, một sự rửa các đều nhục nhã của nòi giống Lạc-Hồng, lý đâu mấy ông lại điềm nhiên tọa thị. Lại lúc nầy là lúc các nhà nhựt báo đang lo cổ động, kêu không mỏi, dục không ngừng, thì mấy ông ngồi an đặng sao?

P. — Nghe mấy lời anh Gh. nói, tôi bèn kiếu ra về, bởi vì bóng xế đã ngã về Tây, và tôi có hứa với anh ngày nào rành tôi sẽ đến thăm và hỏi thăm một ít việc nữa.

Sau đây xin ông nhớ dùm bổn-tỉnh đây là một tỉnh ở miền Đông-nam xứ Nam-kỳ.

QUÁCH-PRỤM.

Ancien Hương quản Soctrang.

Muốn bán

110 mẫu 26 sào 90 cao ruộng thuộc tại làng Phương-Bình tỉnh Rạchgiá.

Giá..... 20$00 một mẫu.

75 mẫu 71 sào ruộng thuộc nằm dựa kinh tại làng Mỹ-Phước, Tân-Hưng và Song-mỹ.

Giá..... 50$00 một mẫu.

400 mẫu ruộng nguyên khoảnh ở làng Thanh-Quới, tỉnh Longxuyên.

Giá..... 20$00 một mẫu.

Muốn nhượng một sở đất tân khẩn 800 mẫu, đất tốt, có hai cái kinh.

Ai muốn mua, xin do nơi Bổn-quán.

Vân trình

Về cuộc Vân-trình bổn-báo đã có diễn trong một số báo qua rồi, rằng bá-tánh Saigon đang ngóng đợi nhị tướng Phi-công **Drouilh** và **Fonck** qua đây mà vỗ tay khen tặng. Nay may có tin Phi-công Drouilh bắn tới cho Vận-xuất-mễ hội Langsa như vầy:

« Chắc bữa 5 Octobre khởi hành; nếu vững cánh đàng mây, bữa 12 Octobre tới Bangkok.

Mật-thám tiếp quí khách

Vụ ăn cướp sát nhơn tại Takeo ngày nọ, một tên khách-trú bị một đảng ăn cướp khách-trú giết lấy bảy muôn đồng bạc. Từ ấy những giờ sát bắt chưa đặng.

Nay may nghe tin chánh và mấy đảng về Saigon chơi, sở Mật-thám chận rước hết cả hai quí khách.

Vậy mới đáng danh Trinh-thám cho. Bổn-báo chẳng tiếc lời khen tiếng tặng.

HƯỚNG TRUYỀN

(*Echos*)

Hát cá

Đầm Hà-trung là một cái khò cá của tỉnh Thừa-thiên, rất rộng rất dài, có cửa thông ra bể tức là cửa Tư-hiền, gần câu hai vậy. Những làng ở quanh đầm ấy như là Diêm-trường, Mỹ-lợi, Hà-trung, Đá-bạc, Thiện-lợi v. v... đều sanh nhai về nghề cá mà phú-túc phong-lưu. Mỗi năm tự tháng giêng hai trở đi, các nhà nghề đem sáo ra thả trên mặt nước, tự ngoài bề mà kéo vào. Cá thấy bóng sáo rợp xuống nước thì sợ mà thụt lui dần dần; có nhiều thứ cá khác lại kéo nhau lội theo để núp dưới bóng sáo mà chơi. Các tay sáo cứ vừa nhử vừa vây lần lần tự ngoài bề mà đem vào tận giữa đầm. Lúc ấy mới kiếm nơi sơn-khúc thủy tụ. Chọn được ngày sát ngư mới ra lịnh hạ sáo xuống mà chắn cả tứ-vi, ép dần lại chỉ trong khuỷnh rộng vài mẫu. Các ghe thuyền nhà nghề thả vào, các tay chài tay vợt ra sức mà bắt cá; bắt cá đó tục gọi là « múc-đầm » chỉ nghĩa rằng bao nhiêu cá tôm trong một khoảng bề và trong có một cái đầm rộng bao la, toàn vây nhóm lại một nơi cả, tha hồ muốn lựa muốn bắt khi nào cũng được, khác nào múc cá ở trong trách trong trả vậy, cho nên dùng tiếng múc đầm để thay cho tiếng đánh cá, là có riêng như vậy. Trong vài tháng múc một lần, múc xong lại thúc sáo để cho ón cá mà múc kỳ sau. Các nơi xa đem thuyền ghe đến mua rất đông, thuyền nào cũng chật những lu, ghè, mái, vại ướp đầy những cá. Mãi đến tháng bảy là trộ múc cuối cùng; hễ xong trộ nầy là nhổ sáo tháo lù về chia nhau tiền để yên nghỉ chơi bời. Nhưng trước khi múc trộ cuối cùng nầy, thì lệ phải hát mừng, trước là tạ ơn ngư thần, sau để cho anh em vui chơi vài bữa cho bỡ khi chèo chống lưới-chài mệt nhọc.

Trên bờ đầm ấy, là một bãi trường sa vắng khuất, trừ ra trận sóng vỗ, cơn gió hùn, thì còn một cảnh nào khác nữa. Mà hôm mồng mười đây bỗng thấy nổi lên mấy ngọn cờ điều, một cái rạp hát tử tế, chung quanh có đủ quán rượu hàng cơm, vòng trong vòng ngoài nam nữ rập-ríu, tiếng pháo nổ, tiếng chầu xây vang động. Trông vào trong rạp người đông như kiến, phần nhiều là lũ da đen pha đỏ chủng tộc đà-lột mà hoe-vàng, lớp trên lớp dưới nhao nhao giở đầu lên như một đàn tấy (rái) vậy. Còn ngoài thì la liệt nào quán nào hàng những nam nữ lão ấu khăn áo tử tế, chỗ thì cờ bạc rượu chè, nơi thì chuyện trò múa hát khác hẳn với khi cái đầu chơm bơm phơi ra trên mặt nước, cái lưng đen nhánh dầm dưới nước bề cả ngày cái chưn cái tay chơi vơi giữa đầm sâu sóng cả. Cảnh tượng ấy thiệt là vui cho họ vô cùng.

Tin đồn: Tàu bay

Nghe có tin đồn rằng Nhà-nước đã định lập ra mỗi tỉnh mỗi trạm tàu bay, để cho các tàu bay ở Đông-dương xuống đỉnh trú. — Từ Saigon đến Hànội tỉnh nào cũng có dọn một vạt đất rõ rộng rải, phẳng bằng, và đắp đường thông tự đó về tỉnh, để cho tiện đường lai vãng chuyên chở các vật hạng của tàu bay đem đến.

Được như thế thời dân ta được biết bao là lợi ích trong cuộc tiến-bộ tương lai.

Máy nước không thông

Nhân mấy hôm mới rồi các máy nước có khóa lại vài ngày để sửa những nơi hư hỏng tại nơi lọc nước; ấy là một lẽ thường lắm.— Thế mà thiên hạ dám đồn rằng nơi lọc nước có một cái thây ma chết trong một thùng chứa nước đã lâu ngày, đã thối nát be bét ra cho nên máy mới phải khóa lại mà súc chùi cho sạch sẽ rồi mới mở ra.

Lời đồn ấy rất ngoa, mà thậm vô lí: Vì sự lọc nước là Nhà-nước lấy làm một sự tối quan hệ cho tánh mạng nhân dân; cho nên đã có đặt riêng một quan thầy thuốc chuyên nghề xem nước.— Mỗi ngày phải thử hai lượt, dùng kính Hiển-vi mà xét, nếu có thí gì lẫn vào thời biết ngay. Có đâu mà lại một cái thây người chết đã thối nát mà không biết.

Chớ nên đồn chạ — mà cũng chớ ngờ sai.

Hát bội lễ Tổ

Mỗi năm đến tháng giêng, hai người nào có nghề gì đều có cúng Tổ, gọi là lễ tiên-sư — kẻ học hành cúng Khổng-tử, kẻ nông phu cúng Thần-nông v. v. Duy có bạn hát đến tháng bảy mới lễ Tổ. Mà cách lễ nghi cúng tế lại khác thường, tưởng vì nghề nầy có những tư tưởng riêng cho nên sự thờ tự cúng tế lễ đều khác cả.

Mới cách vài hôm, trường Thanh-bình có mở hội tế Tổ. Tối hôm ấy ở trường hát có trần thiết đèn treo cờ đông ngó cũng trang hoàng. Các bạn hát đã tụ tập tại đó, theo thứ tự cao thấp mà phân vị chánh bái bồi bái xong rồi làm lễ. Trên thờ ba ông làng, hình tượng bằng gỗ to bằng bắp chuối, thân thể thơ dại như trẻ con, mà lại có râu, lại có bịt khăn sồ rìu, mặc áo quần bằng hàng sắc, hoặc sanh đỏ tím lục. Lễ cúng cũng có cỗ bàn tam sanh, nhưng gần bàn thờ lại có một mâm quả phẩm, toàn những quả có lương vị như là bồi thị nhãn là nhiều lắm. Tục truyền xưa có ba anh em con nhà tôn quí, tánh ưa coi hát, trong dinh thự ấy có lập trường hát. Ba anh em cả ngày liền đêm, say mê theo hát, không về nhà chỉ núp lén trong gầm phản mà coi, sợ ra ngoài người ta bắt về nhà; ham coi đến đổi bỏ ăn uống mà chết. Khi người ta tìm được thì trong bọc áo cờn chứa lắm quả phẩm là vật dùng mà liêu cơ. Từ đó mà hóa ra linh hiển, thường hiện ra lắm sự quái dị mà phá nhiễu bạn hát. Sau phải lập bàn thờ tại trong buồng hát mới yên; tuyên hiệu là ông Hoàng. Lâu ngày lại gọi sai là ông làng (cũng vì húy tên phải cứ mà thành sai), khi cúng xong thì đem ra tất cả áo xiêm và khí cụ, và những vật dùng làm tuồng, bỏ vào trong một cái rương to, để trước bàn thờ, rồi sắm 12 nàng bạn hát mặc áo mã-tiên mũ khóa kiều, đứng ra hai vòng mỗi bên sáu nàng, cầm mỗi nàng một cái chèo. Lại có hai nàng nữa một trước một sau, đóng vai kép, cũng cầm chèo, rập ràng hát lên một giọng rất êm ái, vừa hát vừa chèo gọi là hát « kích », vừa chèo vừa kích lần cái rương ấy ra đến ngoài đường rồi để đó, rồi đều vào trường mở tiệc ăn chơi. Khi rương ấy ra đến ngoài đường, thời đã có một ông lão của bạn hát ấy đã dặn trước, giờ ấy đến đó, hô hoán lên cho bọn ấy nghe, thời bọn ấy đem ra một mâm cau trầu rượu và bá quan tiền để tạ ơn ông ấy. Nếu một người lão [illegible] bắt được của [illegible] lại mời ông ấy vào trường đem thịt ra đãi, xong rồi thời lại lấy đồ trong rương ấy ra, đóng thành cái vai tuồng của mỗi người sở trường mà hát mừng một lượt nữa cho đến sáng mới thôi.

Trụ đèn điện

Những trụ đèn điện đã trồng khắp cả các lối đường bên hữu ngạn sông Hương, còn bên tả ngạn cũng sẽ

lần lượt trồng sau. Có lẽ trong vài tháng nữa trong thành ngoài phố sẽ trồng khắp. Qua đến sang năm sẽ được chói sáng khắp ngõ hẹp hang cùng.

Hội Thương-hữu

Quan Thống-đốc Nam-kỳ Hội-trưởng danh-dự của hội Nam-kỳ Thương-mãi Kỹ-nghệ, theo lời của bàn hội thỉnh, hứa dự hội buổi chiều 11 Octobre 9 giờ tối.

Quí hội đang sắp đặt nghi tiết mà tiếp quan Thống-đốc trọng thể.

Hội kính mời hàng Thương-hữu và viên quan chức sắc Annam, bữa 11 Octobre, 9 giờ tối tựu tại phòng Lục-Tỉnh-Tân-Văn số 157 đàng Catinat, tầng lầu thứ nhứt mà tiếp quan Thống-đốc.

Tin Đông-dương

Cơ cẩn

Năm nay khí hậu lạ thường, đã giữa mùa thu còn nóng như lửa đốt; gió nam thổi như dông như tô, cả ngày liền đêm. Cây cỏ khô khan, mùa màng mất sạch cảnh tượng nầy tưởng bồn tỉnh từ xưa đến nay chưa tầng có.

Dân gian khổ sở, ăn lá rau củ chuối, trái cây, đọt dứa, lần hồi cho qua ngày cơ tháng thiết.

Phần nhiều kẻ già yếu con nít, dắt dìu nhau đi hành khất kiếm mà độ khẩu.

Giá gạo càng ngày càng cao, tiền bạc thì không có, biết lấy chi mà mua ăn.

Ước chi quan trên thương lấy con dân, chẩn thại trong lúc nguy biến nầy, thì ơn ấy sánh tày trời biển.

Ăn mày báo oán

Nhà bà kia ở làng Kim-long, giàu có lắm tánh bà lại phong nhã, thích trồng hoa, trong vườn lắm thức hoa quí, như là Mai, Đào, Trà mi, Phù-dung, Sen, Cúc v. v. không thiếu thứ gì. Cả ngày bà chăm nom tưới tẩm vun trồng không hở tay.

Một hôm bà đang ngồi ngoài sân xăm cây; thấy một thằng ăn-mày hết sức khốn nạn, vào xin ăn. Nó xin bà một vài trự tiền để ăn bữa cháo: Mới ngó thấy nó, tay bà khoác, miệng bà chưởi; nhất định đuổi đi, bà đuổi mãi mà nó chẳng ra, bà cứ ngồi đó mặc kệ nó đứng mỏi phải đi. Một buổi lâu nó vẫn đứng đó, bà tính rằng phải kêu đây tớ ra đuổi nó mà nắm tay lôi ra khỏi cửa. Vừa cất tiếng kêu, thời nó bỏ đi ra vài bước nó lại trở vào; tới bên bà mà rằng: Coi thử bà làm chi thằng nầy; nói xong liền tuôn đến nơi cây Lục-ngọc mai, là cây bà quí nhứt, một tay ôm gốc, một tay bẻ cành; bà hoảng hốt la cứu, thời bẻ hết hai ba cành rất to, thong thả bỏ ra đi. Vừa đi vừa nổi tao bẻ bầy nhiêu cành cũng xứng một tiền cùi.

Đây tớ túa ra dương mắt nhìn nhau, chơ làm gì đứa khôn nạn ấy bây giờ!

May quá

Tôi hôm 2 Septembre ở xóm kia có nhà mất trộm chẳng bao nhiêu; duy có một sự thật may là khỏi chết mất một mạng.

Số là nhà ấy có một đứa con năm sáu tuổi, cổ có đeo cái kiếng bạc, tối ấy nằm ngủ với mẹ nó. Ngờ đâu đứa dan ngó thấy, bèn thò dao ra cắt, may sao mới vừa mắm cắt thời người mẹ thức dậy la lên; nó bỏ chạy mất bắt không kịp. Còn cái kiếng mới cắt còn ra vài lát dao chưa đứt.

Trẻ con đeo kiếng, hột, đồ-dùm, hay là mặc áo quần tốt là một sự rất nguy hiểm cho tánh mạng nó. Đã nhiều phen những đám hội hè, lắm đứa trẻ bị chúng lột hết đồ, lại bị nó nhét khăn vào họng, hoặc trói bỏ trên núi, trong rừng, đến khi cha mẹ đi tìm được thời đứa bé đã khờ dại không còn biết chi hết, thật là cái sống đó là sống sót, chớ cái chết đã trăm phần.

Nay thầy đám mất trộm nầy mà kinh; tưởng khi đứa dan vội vàng sẩy tay mà cắt vào họng đứa bé ấy thời còn gì.

Tục ngữ có câu: Thương con thời thương bằng roi....., chớ có phải cho mặc vóc nhiều, đeo vàng bạc mới là thương đâu. Thật là thương không thấy mà hại thấy ngay trước mắt vậy. Khuyên cùng những người làm cha mẹ chớ bắt chước thói ngu ấy mà có ngày phải mất con./.

Lắm sinh (Elèves boursiers)

Hội đồng hạch lắm-sinh có xin cho những học trò có tên sau nầy được nguyệt-hưởng, mà học những lớp trung-học tại trường quốc-học.

A. Học ở trong trường: (Interna).

Đào-duy-Anh tức Mòi, Phạm-như-Trác, Đặng-văn-Tế, Hà-huy-Tập, Nguyễn-xuân-Cao, Trương-văn-Thanh và Nguyễn-khoa-Phâm.

B. học ở ngoài Externa).

Cao-văn-Chiêu và Cao-văn-Huy.

Đoàn-thề của Culi-xe đối với Chệc

Tối hôm 3 Septembre, khi 7 giờ ở trước cửa Thượng-tứ, người ta bao bọc đứng xem nghe ai nầy đều nói: « Đã hết sớn sát lão được chưa »; coi có ý tự đắc lắm. Hỏi ra mới biết đó là một lũ cu-li-xe đang đầu khẩu với một là Khách-trú ở riệm kia. Vì Khách-trú đi xe trả lần nó. Trước hết Khách-trú cãi lộn với nó tưởng nó sợ, nên càng lên tiếng to, đến sau nó rủ đến một bọn hơn 20,30 đứa mà cự lại, thời lủ khách phải nín bệt nhịn thua.

Bán áo trẻ-con

Ở làng T.L. có hai vợ chồng tên nông-phu, nhà rất nghèo mà con đông lắm, kể cả trai, gái, hơn nhau mỗi đứa một hai tuổi, đến 14 đứa. Hai vợ chồng đi làm cả ngày đến tối được hơn quan tiền, thời đem về nhà chỉ mua gạo nấu cháo ăn mới đủ. Đẻ lắm con như thế, mà gặp cảnh nhà nghèo ngặt, thời ai lại không buồn rầu, nhưng xem hai vợ chồng tên nông phu vui vẻ tươi cười cả ngày, mà có tình nghĩa luân lí trên dưới hiếu, từ, hòa, thuận, thật đáng khen. Bởi thế mà trong làng xóm ai ai cũng thương mến gia phong nhà ấy, cũng bởi yêu chuộng mà sinh ra lắm sự dị-đoan rất là buồn cười.

Số là ở làng ấy, đầu tiên, có người ở bên cạnh nhà tên nông phu mới sanh đứa con đầu, nuôi không được. Đến đứa thứ hai, thời nghe lời bà mụ bảo đi xin một cái áo của con ai đã từng mặc từ khi nhỏ đến lớn, mà bình an vô sự, đem về mặc cho nó lấy khước, thời sẽ dễ nuôi vân vân, cho nên khi mới lọt lòng đứa bé ấy, thời cha mẹ nó đã xin một manh áo rách của con nhà tên nông phu, mà mặc cho nó. Từ đó mà hai ba đứa sau nuôi khôn lớn, cũng vẫn nhờ mỗi lượt đề thời có xin một manh áo của nhà kia. Nhân một sự tin dị đoan ấy, mà khắp cả làng đều bắt chước theo. Hai vợ chồng tên nông phu-ban đầu còn cho không, sau thấy họ xin quá mới đòi bán lấy tiền.

Trước còn 2, 3 tiền một manh, sau lần một hai quan, bây giờ đến một đồng bạc: cũng có người ở xa 3, 4 mươi kilomètres tìm đến nơi mà mua cho được. Chắc là hai vợ chồng tên ấy có sự lánh mà trời đáng phước cho như thế chăng.

Dân ngỗ nghịch

Tên dân ở làng kia, tánh hay say sưa, ăn nói không biết kiêng nể.

Bữa nọ, tên lý-trưởng đem nó đi làm xâu công-ích ngoài đường. Chiều lại, quen thói cũ, uống rượu say, gây lộn với tên lý-trưởng, đến nỗi hai người đánh nhau một trận ghớm ghê, lỗ đầu chảy máu, rồi hai người đều đến kiện với quan trên.

Mong rằng quan lấy lẽ công bình, trị chú dân ngỗ nghịch một lần cho nó chừa tánh say xấu.

Mất trộm

Đêm nọ, nhơn khi mưa to gió lớn, ăn trộm lén vô nhà kia, lấy hết áo quần đồ đạc, thậm chí người chủ nhà có cột 3$00 trong dây lưng nó cũng cắt dây lấy mất.

Thế mà không ai hay chi cả, sáng ngày ngủ dậy, mới biết là sự mất trộm.

Lội sông hỏng cẳng

Bữa 11 tháng bảy có một người thầy thuốc độ 40 tuổi, quán làng Nại-hiên, đi chơi với một người anh em bạn, lội qua cái lạch sông, thuộc về địa phận làng Lỗ-giản.

Người bạn kia lội trước qua tới bờ rồi, còn anh ta lội sau, đến giữa sông, hỏng cẳng gượng không lại, uống nước no bụng, chìu xuống lòng sông.

Người bạn thấy vậy, la làng, người ta chạy ra lội xuống vớt lên, thì đã chết cứng.

Làng lập tức mời các xã hàng cận làm tờ vi-bằng rồi đi báo quan.

Chiều bữa 12, quan phủ Điện-bàn ra khám. xong, sức cho thân nhơn nhận về mai táng.

Qua sông thì phải có ghe thuyền, đừng

N° (96) FEUILLETON DU 1er OCTOBRE 1919.

ROMAN

OÁN HỒNG-QUẦN

Phùng-kim-Huê

(*Ngoại-Sử*)

HỒI THỨ NĂM (*tiếp theo*)

Việc ác trong bóc tôi: Người phàm đâu chẳng rõ, thiên địa cũng tri tình, chớ tưởng rằng nhựt nguyệt tuy minh, nan thiều phúc bốa thì sái. Khá nghĩ: hễ việc mình làm phải, thì phải sẵn đề dành sau, từ xưa nay thiên vị người nào, mà trách lẫn trời cao đất thấp.

Một bữa vợ Nàm-Xường đang ngồi ngó mông, đòi ba trẻ vây chung quanh chơi dỡn, chợt thấy ngoài cửa bước vào một người bạn hữu của chồng mình; nàng mừng thầm nghĩ cho có tin chồng nhắn ra chi đó, nên ngó ngay người ấy, tuy chẳng hỏi mà mắt ngó dường như chờ nghe tiếng nói ra, cho biết tin hiền hay dữ. Đã chẳng nghe người ấy thốt một lời, mà lại thấy người ấy ngó nàng mà mặt lộ sắc buồn, mắt bày dầu thảm; nàng nghi mới hỏi: « Chẳng hay đại-ca đến viếng có đều chi dạy bảo em chăng? Cớ sao nay coi bộ đại-ca lại buồn nói cho em biết? »

Người ấy nghe hỏi liền cúi mặt ngó trẻ, rồi với tay rờ rẫm mơn trớn, hình như thảm cho trẻ ngày, chưa biết gì, rồi đây phải chịu mất cha; rờ-rẫm xuốt-xa giây lát rồi ngẩn-ngừ mà than rằng: « Cớ hội ấy, nước non nầy, mà tình máu thịt, nghĩa gối chăn chưa hản cuộc âm dương cách trở! » Than rồi, ngó vợ Nàm-Xường và rưng rưng nước mắt mà tiếp rằng: « Tẩu tẩu chưa hay tin gì sao? Tôi mới trộm nghe rằng có lịnh troàn, sáng nầy dẫn hiền huynh ra Pháp-trảng hạ sát, nên lật đật đến cho tẩu-tẩu hay kẻo trễ. »

Nghe dứt, vợ Nàm-Xường nhào lăng xuống đất kêu trời một tiếng rồi nín thinh, nằm trơ như hồn xiêu phách lạc, Trẻ con nào rõ chi đâu! Thấy mẹ như vậy thất kinh, xúm lại kêu khóc tưng bừng, làm vang tiếng ruối-xanh, người xóm hay chạy tới đông đầy, trong nhà tợ như nêm đóng chặt; người nắm tóc mà giựt, kẻ thì vỗ đất mà kêu, chị nầy lấy dầu bóp, thiêm nọ đem lửa hơ, lớp thì đồ thuốc hồi lâu mới tỉnh. Tỉnh rồi, nàng ôm con mà khóc hòa, khóc và kể một cách thảm thiết vô chùng, tưởng dâu cho sắt đá cũng động lòng, chẳng lựa người có mặt tại đó, dễ gì cầm giọt lụy.

Người bạn hữu mới kêu dứt vợ Nàm-Xường rằng: « Bây giờ còn không mấy giờ đồng-hồ, tẩu tẩu hãy vào quan Biện-lý mà xin thăm anh; đây tiền bạc đây, (*vợ nói và móc túi đưa ra mười đồng bạc*) tẩu tẩu lấy mà mua đồ, vào tông hiền huynh cho thỏa dạ. Tẩu tẩu nói giùm: vì phép nghiêm, em đến chẳng đặng mà tông tửu, em kính lạy hiền-huynh ba lạy. Như hiền-huynh có đều chi dặn thác cho em xin vâng, dầu khó nhọc bao nhiêu em chẳng nệ. »

Vợ Nàm-Xường nói: « Tiền bạc, em cũng còn đủ dùng, duy có một đều ngặt cho em là xưa nay bất xuất khuê môn, dễ biết đâu là phòng Biện-lý!

— Không sao, tẩu tẩu cứ việc lo mua rượu thịt cho đủ làm lễ tông hiền huynh; em ở đây chờ dẫn tẩu-tẩu lên phòng Biện-Lý. »

Dứt lời, vợ Nàm-Xường lật đật ra chợ mua một chai mai-quế-lộ, một cân thịt, một con vịt quay, lập-xường, bánh bao, bố-bía và trái cây đủ thứ, bưng một rổ đem về hối đi kẻo trễ.

Tới tòa, vợ Nàm-Xường vào lạy quan Biện-lý và khóc kể rất nên thê thảm, khóc cho đến đổi quan Biện-lý hỏi muốn xin đều gì, nàng nói không ra lẽ. Quan Biện-lý thấy vậy mới an-ủi nàng hồi lâu rồi mới hỏi qua tâm sự. Nàng bẩm: « Quan lớn ôi! Phận đờn bà từ ngày vâng chữ vu-qui, chỉ lo việc nấng khăn sửa trâp, chẳng biết chồng nó làm tội lỗi chi đăng nỗi cho đến dẫn tòa làm ăn lý. Nay nghe có lịnh troàn sáng ngày đưa chồng tôi ra giữa Pháp-trảng đánh tội, tôi đến xin quan lớn, một lần mà hết, cho phép tôi vào chốn ngục-trung cho vợ gặp chồng con thầy cha cho đành cơn ly biệt và tôi cũng xin đem chút rượu thịt đây làm lễ mọn đưa chồng cho thỏa dạ ».

Quan Biện-lý đáp rằng: « Bẩm nàng xin đó quan lớn dễ hẹp nào mà chẳng cho, song nàng chẳng đáng vào ngục cho gặp chồng [illegible] muốn vậy phải cho [illegible] có đủ các quan tựu tới đem Nàm-Xường ra mà gạn hỏi lời trôi của chàng, rồi chừng ấy mới cho nàng đem con vào thăm và tạm lễ tông tình cho thỏa ».

Nói rồi, Quan Biện-lý liền viết giấy phép cho vợ Nàm-Xường cầm về nhà mà đợi.

Vợ Nàm-Xường lãnh giấy phép, bàng thùng đó ăn ra về, đói mất đám dế, đau đớn biết bao kể xiết.

(*Còn nữa*)

MỘNG-HUỀ-LÂU

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây này dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương này

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỦA ÔNG HOLBÉ và RENOUX

Nay ông L. SOLIRÈNE, nhứt hạng bào-chế sư, *kẻ nghiệp*

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gởi thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

Cuốn DƯỢC-TÁNH LƯỢC-BIÊN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thơ cho ông Solirène ngài sẽ gởi cho không.

nên ỷ mình biết lội biết bơi có ngày thiệt hại.

Nồi da xáo thịt

Ông kia, ở huyện Chương-Nghĩa, nhà giàu có, theo nghề buôn bán, sanh hạ được 4 người con trai.

Lúc ông ta chết, mấy đứa con lo liệu chôn cất, rồi bàn luận cùng nhau, đợi khi no tang mãn phục, sẽ tương phân gia tài, nay tạm giao người huynh trưởng quản thủ sự nghiệp ấy.

Bấy giờ mấy người em thấy anh cả ham mê cờ bạc, thua thiên đã nhiều, sợ e bán ruộng trả nợ bạc, nên một hai tuổi thúc người anh, lập tức phải chia gia tài, mà anh không chịu y theo lời, nên sánh ra rầy rà, đánh lộn với nhau. Nghe đâu kiện đến quan trên, chưa rõ ngài phân xử thế nào.

Cháy

Bữa 10 tháng bảy, khi 9 giờ mai, nhà kia ở làng Xuân-phổ bị hỏa hoạn.

Nghe đâu cả nhà đi ra làm ngoài đồng cả, chỉ để mấy đứa con nít ở nhà, lấy lửa đốt pháo chơi, chẳng may văng lên mái tranh, nổi lửa cháy, không kịp chữa chi được cả.

Dứt tình sao đương

Chàng kia ở hàng phố, theo nghề cờ bạc, thế mà tiêu dụng cũng qua tháng ngày, có cách thong thả, lại cưới vợ hầu nữa.

Độ rày vận không được đỏ, cờ bạc thua luôn, vợ chồng rầy rà với nhau ở trong nhà như beo cắn rọ.

Mụ hầu bực tri, lại nghe người ta rủ đi Saigon, dứt tình ra đi, không nói ai biết.

Người chồng nghe tin, tuốt theo đến Bình-định, bắt chị ả đem trở về, một nhà đoàn tụ.

Lấy chồng thì phải theo chồng, lẽ đâu đem thân bồ liễu, đất khách quê người, phải chi duyên mãn tình hồi, thì cũng nói năng cho minh bạch, có đâu hay thì ở lở lại đi, làm như khách qua đường, không có chút ái tình nào cả.

Ghét thay cho cái hạng đàn-bà như thế.

Cậy thế hiếp người

Thường thường mấy người thủ hạ các chốn quyền-môn, đi ra chợ mua chi cũng muốn trả rẻ, nếu ai không chịu bán rẻ cho nó, thì chúng đã mượn quyền ông nọ bà kia dọa hăm người ta.

Lạ chi các nhà buôn bán, lo tính toán làm ăn, không hay nhường sự, sợ e thầu tai nơi quyền quí, khó lòng ở yên, nên chẳng ai giám nói, chỉ ta thán với nhau thôi.

Nhứt là vợ các cậu đeo bức sáo, ra chợ hay bóng hiếp người ta, ai có nói động đến thì mắng chửi cân ngang, không kiêng nể ai cả. Nếu làm chi người ta không đu được, thì lại về kiếm chuyện nói thêm xúi giục chồng rủ năm bảy người đồng sự, kéo tới đánh đập, không biết chi là phải quấy.

Ỷ thế ăn hiếp người một nói một giọng với nhau, ghét thay những đứa vô-phu, không chút lương tâm nào cả.

Mất trộm

Đêm kia, ăn trộm lén vô nhà một người nọ khi nào không biết; đến lúc thức dậy, nghe động, biết có trộm vô nhà, nổi la lên, thì nó tìm đường tẩu thoát.

Thắp đèn soi, thấy cửa vẫn đóng chặt mà mất quần áo đồ đạt và một cái nịt có mấy đồng bạc nữa.

Té ra nó đào một cái ngạch dưới chưn phên thiệt to, có bỏ lại một cái đạo khí hình như cái đục vậy.

Cũng may cho chủ ấy, nếu ngủ quên một chút nữa thì mất hết đồ tư trang vật dụng trong nhà.

Casino de Saigon

Nhà hát bóng Casino Saigon là một nhà hát bóng đúng bực nhứt hơn hết trong cỏi Nam-kỳ nầy vì những hình hát đều là làm tại nhà Pathe frère là nhà có danh tiếng hơn hết bên Pháp-quốc về hình rọi. Hãy đến coi.

Tuần nầy có hát tuồng Thị-minh.

Xin ghé mắt !

Kính cùng qui bạn Đồng-bang tri hiểu ;

Chúng tôi có cáo-bạch rằng đến ngày 25 Septembre 1919, chúng tôi sẽ dùng xe hơi đưa hành-khách từ Saigon đi Thủdầumột và trở lại mỗi ngày hai chuyến; nhưng vì *xe sửa chưa rồi, (Máy móc không chừng)* ra lẽ chúng tôi thất lời cùng Chư-tôn, nên chúng tôi xin Chư-tôn miễn-nghị.

Chúng tôi hứa chắc rằng đến ngày *1er Octobre 1919*, xe sẽ khỏi sự chạy chẳng sai.

Luôn dịp, chúng tôi kính tỏ cùng Chư-tôn rõ rằng: « Chúng tôi dùng « xe hơi rước đưa hành khách đây, « chẳng qua là muốn cho tiện lợi qua « lại, và chở chuyên hàng hóa cho « Đồng-bang ta, ngõ hầu cuộc thương « mãi càng ngày càng tấn phát, chớ « chẳng có lòng nào muốn tranh « giành mối lợi của Langsa và Đông « bào ta đâu ».

Vậy xin Chư-tôn miễn-luận.

Pr Jh Đua H. M. & Cie,
Commission en Douane—Camionage,
30, rue d'Ormay et 56-64 Bd Charner Saigon.

Le Directeur,
Joseph HÀ-MINH-ĐUA,
60, Boulevard Charner, Saigon.

Lời rao

Xin ghi nhớ rằng, muốn mua Sư-Phạm-Học-Khoa cho trẻ nhà rèn tập, khá gởi mua trước ngày 15 août chớ trì hoãn mà trễ.

Giá trọn năm và trọn số..... 12$00

GIÁ RIÊNG

Xấp cho lớp Đồng-ấu. 2 00
Xấp cho lớp Dự-bị. 2 00
Xấp cho lớp Sơ-học. 2 00

Người ở Saigon và Chợ-lớn được trả góp mỗi tháng là đóng trước 2$00 rồi mỗi thạng góp 100$ cho đến tất giá.

TRẠI THỢ-MỘC CHẠM VÀ CẨN

Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Tại chợ Lái-thiêu, đường Abattoir

Trại tôi dùng toàn cẩm-lai, trắc, gõ đóng các món theo kiểu kim thời.

Bàn tròn: mặt cẩm-thạch, thành cẩn hay không
Bàn dài: mặt gõ liền bốn kiểu.
Bàn tròn: mặt cẩm-thạch, thành cẩn hay không
Bàn dài: mặt gõ liền, bốn trụ, một trụ.

Bàn lầu 12 trụ, bàn rượu, bàn Salon, bàn iết.

Tủ áo, tủ rượu, tủ thờ cẩn hay chạm vàng ba, hai, một, vân, vân.

Qui ông muốn đặt xin gởi kiểu hay là đến tại nhà tôi lựa mua đồ có sẵn.

THƯƠNG TRƯỜNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

CÁC VẬT THỔ SẢN		CÂN TA	GIÁ BẠC
Củi lò		Thước chuông	1 50 tới 2 00
Cây trám 0=45 tới 0=50		»	0·80
Cây để nhuộm	vàng	một tạ	2.00
	vàng lợt	»	2.50
	đỏ	»	1.50
Gạch tiều		một muôn	85.00
Gạch Bắc-kỳ		một ngàn	130.90
Gạch Hồng-mao		»	150.00
Gạch xi-mân	đặc hạng nhứt	một trăm	6.50
	đặc hạng nhì	»	3.50
	có lỗ	»	6.50
Đầu khấu	hạng nhứt và hạng nhì	60 kil. 4	200 tới 300
	rừng	»	20 » 30
Cao-su	annam	»	Nominal
	Lào	»	»
Vôi bột		»	0.95
Vôi cục Bắc-kỳ		100 kil.	1.35
Sáp ong		60 kil. 4	70 » 85
Heo sống		100 kil.	27 » 33
Đừa khô		68 kil.	8.00 » 10.00
Sừng	trâu	»	10.00 » 11.00
	bò	»	27 » 29
	nai	»	27 » 29
Bông	không hột	60 kil. 400	47 » 49
	còn hột tùy hạng	63 » 420	11 » 13
Tôm khô không vỏ, hạng nhứt		60 » 400	40 » 46
»	hạng thường	»	25 » 35
Tôm khô còn vỏ		68 kil.	20 » 25
Vãng nhựa, số 1		60 » 400	130 » 1.50
» số 2			100 » 130
Nhựa sơn chưa lọc		»	25 tới 27
Đạu phụng		»	5 00 » 6 00
Hột sen		60 kil.	9.00 tới 10.00
Dầu cá		68 »	8.00 » 9.00
Mỡ heo		100 »	45 » 50.00
Dầu phụng		68 »	23.00 » 25.00
Dầu dừa		68 »	17.00 » 19.00
Cải Cao-mên		60 » 400	4.50 » 6.00
Đậu khô Nam-kỳ		60 kil. 400	2.50 » 4.00
Bắp trắng		100 kil.	1.80 1.90
Bắp đỏ		»	2.70 2.80
Cau khô		75 kil.	28 tới 36
Da	trâu	68 »	40 » 42
	bò	»	39 » 41
	nai	»	41 » 43
Hồ tiêu	có giấy	63 kil. 420	35 » 36
	không giấy	»	29 » 30
Tiêu sọ có giấy			»
Khô tra			18 » 20
Mây sợi			5 » 7
Ngói móc		một muôn	65 »
Ngói ống		»	35 »
Ngói Bắc-kỳ		một ngàn	55 »
Bong bóng cá	hạng nhứt	60 kil. 400	220 tới 300
	» nhì	»	150 » 220
	» ba	»	30 » 50
	» tư	»	30 » 40
Tơ	Tânchâu	150 cân	360 400
	Batri-Mocay	60 kil. 400	340
	Cambodge	»	360 » 400
Mũi		100 »	3·10

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chư vị muốn mua một cái nhà máy xay lúa theo kim thời và lại toàn hảo, chạy đặng 5-10-15-20-30-50 hay là 100 tấn cùng là hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).

Nếu chư vị muốn bàn tính giá riêng đặng mà lập hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đủ nhà, nền đúc, ráp máy, cùng chạy đèn khí vân vân, nói tắc một đều nghĩa là chạy được.

Nếu chư vị muốn cách dễ trả tiền và thi hành cho gấp các việc của chư vị sai khiến, thì nên đến tại hãng.

Bonnefoy & Cie

Đường d'Ormay mà suy tính và hãng nầy sẽ chỉ các đều cần ích cho, hoặc đưa coi kiểu thứ (bản đồ) cùng giá tiền.

Có nhiều giấy tờ làm bằng cớ rằng đã có chịu cho nhiều chỗ thành tựu rồi.

Sau nầy hảng chúng ta cho chư quí vị đặc nhà máy của chúng ta hay rằng: Chư quí vị ở xa xuôi không tiệng bề giao thiệp buôn bán lúa gạo cùng ngoại quấc thì hảng chúng ta sẽ hết lòng mà giúp cho; nghĩa là chịu giá cả dùm cho.

Hãng chúng tôi cho chư qui vị hay rằng: Tại hãng có sẵng *Tàu-khói* (chaloupe) à vapeur) *mới* và *cũ*, như chư qui vị muốn mua và cách trả tiền thì xin đến tại hãng mà suy tính.

CÓ MỘT THỨ NẦY MÀ THÔI

(Il n'y a que lui)

Có một thứ rượu **Rhum mana** *nầy hay trừ bịnh rét, nóng lạnh hay làm cho tì vị, tiêu tán hay trừ bịnh yếu nhược và thiên thời. Rượu nầy rất đại danh, thiên hạ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu* **Rhum** *khác.*

Hãy coi cho kỷ kẻo lầm thứ giả và phải nài cho phải cái ve có dán nhản trắng như hình kiểu dính một bên đây.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

PILULES FOSTER

Remede spécial pour les maladies des reins et de la vessie

福德氏秘製保腎丸

(Pilules Foster pour les Reins)

(Pilules digestives Foster)

La Véritable Marque

(Etiquette jaune.)

PRIX : 3 fr. 50 le flacon, chez tous les pharmaciens.

Nam-kỳ có một

TIỆM HỌA CHƠN-DUNG

CỦA M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN

Họa thật tinh xảo, vẽ giống tạt không sai mảy nào, đã có hơn hai chục bài khen tặng trong các báo chương. Thợ vẽ có bằng cấp tốt nghiệp và 3 cái bằng cấp đầu xảo. Hình vẽ để trăm năm, không phai chút nào.

Chư vị Lục-châu muốn vẽ, xin gởi hình chụp đến, hoặc viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo-bạch, có cắt nghĩa rõ cách vẽ, thước tất và giá tiền rành rẽ.

Gởi hình, mandat hoặc thơ xin để bao như vầy :

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN,

No 28 Boulevard Paul-Bert.—Saigon.

Tự-vị Pétrus Ký

Cuốn tự-vị Pétrus Ký Langsa dịch ra quốc-âm, in lần thứ nhứt đã hết lâu rồi. Bởi nhiều vị muốn mua mà không có, nên nhà-in Union in lần thứ 2e édition giúp ích cho trong xứ. Tuy giấy còn mắt mặc lòng giá bán cũng không đổi Cứ mỗi cuốn sáu đồng (6$00). Mà vị nào muốn mua trả bạc trước bây giờ, lại để cho giá nhẹ hơn năm cắc, là tra năm đồng rưỡi thôi.

Muốn mua cứ việc để gởi ngay cho :

M. Nguyễn-văn-Của
Directeur de l'Imprimerie de l'Union, 155-157 — Rue Catinat Saigon.

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE

TRUNG PHÁP THIỆT-NGHIỆP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẶC DANH CÔNG TY TƯ, BỔN 45 TRIỆU QUAN.

Hội trưởng quản-lý : ông André Berthelot —Chánh Tổng-lý : ông A J. Pernotte

Chánh hội sở tại Paris, số 74 đường Lazare Chánh hảng ngánh tại Pékin (Bắc-kinh) tại Trung-quốc.

HÃNG NGÁNH TẠI Shanghai, Tiên-Tsin Hongkong và Saigon.

Có đặt Thông-quán (Correspondants) khắp toàn cầu, nơi các xứ phiên-thạnh.

Chủ hảng: TẠI PHÁP-QUỐC.— Société Générale pour développer le Commerce et l'Industrie en France (Thương-mải kị-nghệ ban bố đại cộng-ty).

Tại Luân-Đôn : ĂNG-LÊ.— Hảng London County et Werminster Bank L D.

Tại Niểu nước : (New York Huê-Kỳ). — MM. Redmond et Co.

Hãng ngánh Saigon
8, quai de Belgique và 2, rue d'Adran

Tính toán các thứ sổ sách nhà Băn.

Tính tiền (đủ thiếu) bằng phiếu cho vay bằng bạc đồng (piastres) lời hai ly 2°/o.

Tính tiền (đủ thiếu) bằng tiền „quan (francs) có thể thối lại bằng phiếu vay, hoặc cấn trừ bằng các thứ tiền tại Pháp-quốc, lời hai ly rưởi (2 1/2°/o)

Tính tiền gởi vào Caisse d'Epargne (Kho Tiết-kiệm) hoặc bằng tiền quan (francs) hoặc bằng bạc đồng (piastres). Về cách thức xin đến hỏi thăm.

Gởi tiền có định lệ, hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc tính bằng bạc đồng piastres). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị).

Trã nợ thế có tiền đầu (Escompte) và lảnh đòi nợ các giấy tờ về việc thương-mải.

Sang giấy chịu nợ (traites), phiếu nợ (chèques.) hoặc sang giấy nợ tại các xứ phiền-thạnh.

Cho hay và thi hành các việc cho nhà buôn-nợ (Bourse) ăn chung các nơi.

Cho mượn tiền trước mà phải thế chưn hàng hóa cùng là văn khế.

Tổng-lý
A. BERTHIER.

Pháp-Việt Khách-lầu

(HÔTEL DE FRANCE)

No 153 Rue Catinat Saigon

HUỲNH HUỆ KÝ, QUẢN LÝ

Kính cùng quí ông quí bà rõ, tôi là chủ tiệm ngủ Nam-hồng-Phát Saigon, nay tôi cũng làm quản-lý tiệm ngủ Pháp-việt Khách-lầu số *153-155* đường Catinat, tôi mới sửa lại cho vừa ý quí ông và quí bà, phòng rộng mát, sạch sẽ, có dường sắt, ván gõ, nước trà và có chỗ tắm gội thong thả, xin quí ông quí bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lầu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp rước quí ông quí bà luôn luôn.

Giá tiền phòng

Ngoại hạng	24	giờ	1$60
Hạng nhứt	24	«	1 40
— nhì	24	«	1 20
— ba	24	«	1 00

Cho mướn xe hơi

M. Nguyễn-thành-Điềm « Quản-lý hãng Hậu-gian » tại Vinhlong, có sắm hai cái xe hơi còn tốt hiệu Langsa « Clément Bayard và Licorne » để cho mướn.

Giá sẽ tính nhẹ hơn hết, đặng đi. Như là : Travinh, Canthơ, Sadéc, Chomoi, Vungliêm, và Cáinhum vân vân.

Quí khách có thừa dịp dùng cho tiện đường thì thông tin cho M. Điềm Galouest Vinhlong hoặc đến đó cho người hay trước, người sẽ hết lòng tiếp rước và cảm tạ vô cùng.

Xin quí khách lưu tâm, giúp người đồng-bang nên việc.

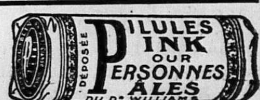

Nhứt kị trong xứ Nam-kỳ. **— Ít người nói đặng rằng sự nóng nực vô quan hệ. Thiệt là sự nóng nực nó chẳng làm cho mình đau đớn thời quá, song có nhiều người vì nó mà mệt mỏi trở nên loại-đọa, ăn uống không chừng, tiêu hóa chậm chạp. Tì vị thương bịnh hoặc ăn ngủ không toại thỏa cái.**

Hãy uống một hai hườn Pilules Pink trong bữa cơm, lúc trời nóng nực, thì vật thực sẽ đặng tiêu hóa mau lẹ luôn luôn. Hoàn Pilules Pink là một thứ thuốc khai vị làm cho mau tiêu hóa vật thực và bổ cân bộ, giúp cho ngũ tạng lục phủ thạnh vượng đặng trừ cái chứng loại-đọa, mệt mỏi.

PILULES PINK

(Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trữ: tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.

TÔI KHÔNG ĐÓI BỤNG!

Ấy là câu thường thiên hạ hằng nghe nói trong lúc gần ngồi bàn mà dùng vật thực đặng bổ dưỡng khí-lực mình đã hao tổn trong cơn làm lụng.

Trong lúc nóng nực

Nếu Chư-tôn muốn ăn uống lực bạc thường thì chớ khá dùng những rượu khai vị dọn ra giả dối (apéritifs frelatés) và có nhiều khi tuy đặt tên rất huê mỹ chớ kỳ trung một đôi khi tồn hại, dầu dầu cũng có bán thứ rượu ấy, hễ thường uống nó thì lần lần rượu ấy làm tiêu tán niêm dịch (la muqueuse) trong bao tử rồi lần lần nó làm cho mình thực bất tri kỳ vị.

Vì sao vậy?

Trước một khắc đồng hồ khi ngồi bàn mà dùng cơm thì chẳng nên uống thứ rượu gì hết, cứ uống:

MỘT LY BÉ

RƯỢU

QUINA GENTIANE

Là thứ rượu của các thầy tu dòng San-Paolo (Espagne) đặt, xứ ấy là xứ nóng nực, cũng như xứ Đông-dương ta đây. Rượu nầy làm bằng các thứ thảo mộc tinh ba rất có danh tên thuốc là

QUINQUINA và GENTIANE

Mà các thầy tu ấy dùng cốt đường bạt-hà mà yếm vị đặng làm cho dễ uống, mùi lại thanh thao, dầu cho ai mà hay kén lựa cũng chẳng chê đặng.

Phải nài

nơi tiệm mình mua cái hiệu dán trên ve như vầy :

Nhà MAZET

đường **Paul Blanchy, môn bài số 10, Saigon,** *rồi uống thử mà coi, thiệt quả như lời tôi nói chẳng sai.*

Có bán trong các tiệm hàng-xén

XA-BONG MAT-XAY

Tốt bằng các thứ Xa-bông Mạt-xay thiệt bán trong Nam-kỳ mà giá rẻ hơn

Hiệu con chim Ác-là

HAO-VINH Công-ty

(HÃNG ANNAM)

166bis, Rue Lefèbvre, Saigon

AGENTS EXCLUSIFS

CIGARETTES DIVA

Thuốc điếu hiệu là Cigarettes Diva là thứ thuốc tốt hơn hết, tuy nó đã không khô [illegible] thuốc khác, khói [illegible]

Mỗi một gói thuốc nầy đều có để một cái hình chụp rất khéo và rất đẹp đẽ, mà lại trong nhiều gói có để một cái giấy Ban-Thưởng" Bon Prime, tặng lồng hoặc một cái đồng-hồ, hoặc một hộp khăn mouchoirs, hoặc một sợi giây lưng hay là một cây dù văn vân. Như ai đặng những giấy ấy, thì hãy đem tới hảng A. et E. Mazet môn bài số 10 đường Paul Blanchy, Saigon mà lãnh thưởng bằng ai ở xa xuôi đến không đặng, thì gởi thơ và miếng giấy mình đặng cho ông sẽ gởi món đồ của mình đặng đó lập tức.

Có bán trong các tiệm bán đồ tạp vật

XÀ-BÔNG MẠT-XÁY ĐEN

Tốt lắm rẻ lắm

Hiệu con Rồng

HẢO-VINH Công-ty
(Hãng Annam)
Rue Lefèvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS
DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên điếp Công-ty)

Tư-bổn 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đồn-điền trồng thuốc lá tại **KIM-XUYÊN** và **VĂN-KHÊ**

Hiện có những thứ sau nầy gởi bán trong các hiệu :

XÌ-GÀ.
NINA.
Thuốc chưa vấn :
COQ (Con gà)

Thuốc vấn :
FAVORITES.
MÉTROPOLES

vân vân

Và thứ thuốc lá vấn, chiêu khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

KHOÁN CHẤT THỦY
(Nước suối vĩnh thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYỀN

VICHY CÉLESTINS

Có bổn nguyên ở ở miền xa — Trị bịnh đau Thận, bịnh đau Bàng-quang, bịnh Phong Thấp, bịnh Ung-thư — đau mấy chỗ lối-đó.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bịnh đau gan và bịnh đam.

VICHY HOPITAL trị bịnh thường tí, trường hợp hãy xin chương đó gửi mua thì mua phải chỉ cho trông thứ nước có mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT HIỆU TỀ

SEL VICHY-ÉTAT là muối ròng chiết trong nước suối ấy mà ra. — Có bổ ích cho vị

PASTELLES VICHY-ÉTAT mấy hạt ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hạt sẽ tiêu hóa.

IMPRIMÉS VICHY-ÉTAT cũng đã cho mình đọc nước suối hoi-khí chất

Cách làm mau tế tiền

Viết thơ cho Hãng Annam Hảo-vinh Công-ty, 146 bis Rue Lefèvre Saigon gởi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà đây thép) một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lô-Tiên, tốt nhất trong cõi Đông dương, giá là mươi lăm đồng (15$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn mỗi ve hai cắt (0$20) — mỗi ve lời 5 cắt, một trăm ve lời 5 đồng bạc.

Bán một hộp lời 5 đồng bạc, mươi hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc !

Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp làm tế tiền, uổng lắm. Bang đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thôi, làm giàu chẳng bao lâu !

Cho không ! Hãy coi cho kỹ. — Kể từ ngày nay một trăm người nào gởi thơ đến mà mua dầu trước, Hãng Annam Hảo-vinh Công-ty sẽ vui lòng gởi cho không một kilo xà-bông "mạt xây thiệt, hiệu ngựa một sừng. (Le Licorne), tốt nhất trong cõi Đông-Dương *hay là* một ve dầu thơm Essence pour Lotion : Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đi một lít các thứ dầu thơm ấy). tùy thích ai muốn thứ nào cũng được !

Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm tế tiền uổng lắm ;

Hãng Annam, Hảo-vinh & Cie
146 bis Rue Lefèvre Saigon
Kính cáo.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINOISE
GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES
NGUYÊN-CHÍ-HÒA
SAIGON — 83, Rue Catinat, 83 — Số 668

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo kiểu *Langsa* kim thời.

Tôi làm kỹ càng và thiệt tình bằng các thứ *Da bền lâu hết* và tính phải giá không mắt, chớ không phải như chỗ khác làm pha *Da-xấu* mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón *Casque* thiệt nhẹ và chắc, lợp bằng *Ni-xám* bố *Trắng* và *Vàng*.

Tôi cũng có thợ giỏi khắc *Con-dấu Bảng-đồng* chạm *Mộ-bia* đá *Cầm-thạch* để mà.

Có sẵn *Sách Mẫu* (CATALÔ) đủ kiểu và các thứ mâu da gởi đến cho *Qui vị* lựa.

BẠN-SỈ CÓ GIÁ RIÊNG.

NGUYEN-CHI-HÒA *Kính mời.*

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông *lương-y* GUILLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế dường của quan lương-y GUILLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bịnh HƯ PHẾ, đau trong TỲ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, RÉT VÓ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO DAI, BỊNH CÚM, GHẺ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRÙNG LÁI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rẻ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bịnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
nếu chẳng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan trong-y Guillié.

Chánh chủ trữ thuốc nầy là nhà : PAUL GAGE FILS, nhứt hạng bào chế y sanh, đường GRENELLE St GERMAIN môn bài số 8, ở tại đô thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC DƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

Có MỘT MÌNH NHÀ MÁY CÓ QUYỀN
THAY MẶT CHO HÃNG ĐỨC SÚNG VÀ LÀM XE MÁY
TẠI THÀNH St-Etienne
Mà thôi

Bán SÚNG [illegible] đủ kiểu, mỉ. THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì viết đề thơ như vầy :

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON.

Hãng F. MICHEL, CAFFORT Successeur — 36 đường Catinat SAIGON

Certifié le tirage à mille neuf cent ex
Saigon le 1er 10-19

Saigon — Imp de l'Union
L'Administrateur Gérant : NGUYÊN-VĂN-CỦA